

VERSLAG ENERGIETRANSITIE

BIJEENKOMST van de Dorpsraad Keppel en Eldrik
Donderdag 2 juni 2022, Hessencafé, Hoog-Keppel

1. WELKOM

De voorzitter, Marius Strijker, opent de bijeenkomst en heet de circa 50 aanwezigen hartelijk welkom. Alle leden van de dorpsraad zijn uitgenodigd via de Nieuwsbrief #2, via de emailadressen en via de 4 portaalborden rondom Keppel. Er is vrije inloop van iedereen die geïnteresseerd is in het onderwerp. De gemeente Bronckhorst is niet expliciet uitgenodigd en ook niet aanwezig.

2. AANLEIDING EN DOEL

Deze bijeenkomst is georganiseerd naar aanleiding van de vele plannen voor realisatie van de energietransitie. Grote zorgen bestaan over de voorgenomen plaatsing van windturbines van 240 meter hoog ten zuiden van de Oude IJssel, tussen Doetinchem, Doesburg en Zutphen. Dit alles staat in de context van de klimaatverandering, de ongewenste opwarming van de aarde en de gevolgen daarvan op tal van gebieden. De urgentie van de energietransitie is toegenomen door de oorlog in Oekraïne: we willen af van de afhankelijkheid van fossiele energie, zeker als die afkomstig is uit Rusland. Tijdens de Algemene Ledenvergadering van 26 okt 2021 heeft stichting Tegenwind haar visie uitgebreid gepresenteerd (integraal opgenomen in het verslag van de ALV). Mede naar aanleiding daarvan is door de leden gevraagd naar een aparte thema-avond over windturbines en energietransitie. De oorspronkelijk geplande avond op 20 januari 2022 (uitgesteld naar 24 februari) kon niet doorgaan vanwege de corona-maatregelen.

Op deze bijeenkomst staat de vraag centraal: hoe staan de bewoners in de energietransitie in het algemeen en de plaatsing van windturbines in het bijzonder? De dorpsraad wil graag met elkaar van gedachten wisselen en onderzoeken welk standpunt en welke concrete aanpak men voorstaat.

3. VERDUURZAMEN VAN WOONHUIZEN

Een belangrijk concreet onderdeel van de energietransitie is de verduurzaming van woonhuizen, onder meer door betere isolatie, aanwending van andere energiebronnen dan fossiele brandstoffen olie, gas, steenkool en door gebruik te maken van duurzame recyclebare bouwmaterialen.

De dorpsraad heeft een bewoner, Dennis Bruijsten, bereid gevonden over dit onderwerp iets te presenteren. Dennis is bezig zijn woning te verduurzamen. Hij is helaas verhinderd vanwege een sterfgeval. Men houdt de presentatie te goed.

4. ONTWIKKELING EN KADERS ENERGIETRANSITIE

Marius presenteert aan de hand van een PowerPoint de ontwikkeling van het vraagstuk (van het Rapport van Rome 1970 tot en met de jongste energie-akkoorden) op drie bestuurlijke niveaus: de Rijksoverheid, het provinciaal/regionaal bestuur en gemeentelijke bestuur. Alle aspecten komen zo aan bod. De Presentatie is toegevoegd als bijlage 1.

Enkele hoofdpunten uit de presentatie:

- Regio Achterhoek (RES) heeft aangeboden in 2030 circa 1,35 Terra Wattuur aan duurzame energie op te wekken als bijdrage aan de landelijk opgave (uitwerking van Klimaatakkoorden van Parijs en Glasgow en nationale NL Klimaatakkoord). Dat betekent vooral: plaatsen van windturbines en zonnepanelen in de Achterhoek.
- Windturbines: gerealiseerd 14, reeds gegund 9 en nog circa 30 te gaan (stand 2021).
- Eldrik is (het kaartje 'potentie-scan' is toegevoegd in bijlage 1) gedefinieerd als positief zoekgebied aan de hand van diverse criteria, zoals: niet te dicht bij woonkernen, de gevolgen voor landschap, flora en fauna, de impact van geluid e.d.
- Diverse initiatieven voor hoge windturbines zijn al in voorbereiding: Windpark Doetinchem Barlhammerweg, 4 a 5 turbines), Zevenaar (12 turbines), Doesburg, Eldrik (8 a 15 turbines). Die initiatieven zijn niet gestopt.
- Door een uitspaak van de Raad van State moet de rijksoverheid nu eerst normen opstellen voor het mogen plaatsen van windturbines, onder andere in verband met gevolgen voor gezondheid en geluidsoverlast.
- Gemeentelijke beleidskaders kunnen terzijde worden geschoven door inpassingsplannen van een hogere overheid (provincie, rijk).
- Bewonersparticipatie: in Doetinchem bestaat er een klankbordgroep van bewoners, maar in Bronckhorst niet. De Dorpsraad Keppel & Eldrik is niet 'aangesloten', is geen gesprekspartner voor het initiatief windpark Bronckhorst Eldrik. Wel is in dit gebied stichting Tegenwind actief.
- Warmtetransitie/gasloos: van de rijksoverheid zijn er plannen voor een Collectieve Warmtewet-2 (in 2023 naar Tweede Kamer) en uitwerking 'aanwijsbevoegdheid' en regie gemeenten.

Rob Meenhuis van stichting Tegenwind is uitgenodigd de actuele stand van zaken te presenteren. De tekst van zijn presentatie is toegevoegd als bijlage 2. Kern daaruit:

- Grote zorgen over de ontwikkeling van een windpark op Landgoed Keppel in Eldrik. De voorbereiding van de initiatieven om circa 15 hoge windturbines te plaatsen zijn in vergevorderd stadium. De bouw kan direct aanvangen na besluiten van de overheid, begin 2024. Als Provincie Gelderland een inpassingsbesluit neemt gelden de beleidskader van Gemeente Bronckhorst niet meer.
- Insluiting door de plannen van Doetinchem, Doesburg en Zutphen.
- De Klankbordgroep Doetinchem-Barlhammerweg koerst op een eindadvies aan Green Trust, medio oktober 2022, in de richting van: geen plaatsing op Landgoed Keppel zolang normen niet helder en vastgesteld zijn.
- Gemeente Bronckhorst heeft een nieuwe samenstelling van de gemeenteraad. In het college van B&W keren GroenLinks en VVD niet terug. De nieuwe coalitie zal

waarschijnlijk bestaan uit GBB, CDA en PvdA. We zijn erg benieuwd naar inhoud van het coalitieakkoord.

- Uitgangspunt voor Tegenwind is: het bereiken van een energieneutraal gemeente Bronckhorst zonder windturbines.
- Tegenwind wil de krachten bundelen, samen optrekken met de Dorpsraad, om tegenwicht te bieden aan de initiatiefnemers, de grote energiebedrijven en de overheden. Het is kort dag en we moeten snel actie ondernemen.

Klaas Govers en Jannie Flikkema-Nijland zijn lid van de klankbordgroep Doetinchem en zij geven aan dat de situatie complex is voor het realiseren van burgerparticipatie omdat elk lokaal beleidskader terzijde kan worden geschoven door landelijke of provinciale inpassingbesluiten. Het wachten is ook op het onderzoek naar de normen voor geluid en gezondheid (uitspraak Raad van State). Complex ook omdat de daadwerkelijke opbrengst van windturbines vaak minder is dan de opgegeven opbrengst. E.e.a. is afhankelijk van de werkelijke hoeveelheid wind.

Voorzitter Marius probeert samen te vatten:

- Duidelijk is dat het grootste deel van de bewoners geen hoge windturbines wil. Echter, er zijn ook bewoners die een neutraal of positief idee hebben bij plaatsing van de windturbines. Terwijl de Dorpsraad beide standpunten (eventueel met aangeven van het percentage van bewoners) moet vertegenwoordigen, kan Stichting Tegenwind blijven vasthouden aan het standpunt: ze mogen er niet komen. Blijf tegenargumenten aandragen! Wellicht het belangrijkste argument: risico voor gezondheid (Erna Schekman). Dat is voor de Dorpsraad niet onderhandelbaar. Een zorgvuldige afweging en onderbouwing dient te allen tijde plaats te vinden, hierop zal de Dorpsraad als belanghebbende haar zienswijzen indienen.
- Het ziet er, gegeven diverse voorbeelden van plannen en ontwikkelingen in de omgeving (bv Windpark IJsselwind – Zutphen) naar uit dat de plaatsing van (hoge) windturbines in Eldrik mogelijk niet of moeilijk is tegen te houden. Een besluit over plaatsing zal waarschijnlijk, linksom of rechtsom, door het openbaar bestuur 'doorgedrukt' worden.
- Uitgaande van de grote kans dat de windturbines geplaatst zullen gaan worden is een tweede scenario (strategische opstelling) nodig: in ruil voor instemming (*contrecoeur*) kan ook over compensatie-voorwaarden worden onderhandeld. Bijvoorbeeld investeringen/co-financiering op het gebied van verduurzamen van woningen in de dorpen Keppel en Eldrik, of andere vormen van energiebesparing en collectieve energieopwekking. Want vroeg of laat zullen we ook van het gas af moeten. Collectieve aanpak is aantrekkelijk omdat dan niet iedereen individueel aan de slag hoeft. Er zijn in onze omgeving diverse collectieve voorbeelden te vinden: project vervanging aardgas in Zelhem, project biogas in stadje Bronckhorst.

Rob Meenhuis brengt in dat een gesprek over alternatieve manieren van energieopwekking zeker kans maakt bij de gemeente. Kernpunt blijft: kan gemeente Bronckhorst energieneutraal worden zonder windturbines? We moeten de krachten bundelen, massa maken om tegenwicht te kunnen bieden.

Klaas Govers: strategisch is dat moeilijk, want je trekt de oplossing van problemen naar je toe.

Jos Beumer: De energie-neutraal ambitie van Bronckhorst is niet de enige reden voor plaatsing van de windturbines. De overheid zit niet alleen met de energietransitie. Er zijn ook andere opgaven op de politieke agenda. De opgaven zijn complex en onderling verbonden/verweven. De klimaat-opgave bestaat uit 5 onderdelen: elektriciteit, gebouwde omgeving, industrie, landbouw en mobiliteit. Een zesde categorie is circulaire economie. De doelen van elk van deze onderdelen zijn nog lang niet gehaald, dus onderhandelen over de grenzen van deze doelen heen lijkt mij kansloos. Bij elektriciteit (energietransitie) gaat het over zon en wind in plaats van de centrales van nu. Als je geen windmolens wil, moet je investeren in zonnevelden en/of innovaties van windmolens/zonnevelden. Verminderen van fossiele brandstoffen bij huis en kantoor gaat over isolatie en anders verwarmen en koken. Besparingen in de landbouw en industrie lijkt mij buiten het blikveld van de dorpsraad, maar over mobiliteit (elektrisch rijden, openbaar vervoer, digitale bereikbaarheid) en circulariteit kun je het best wel hebben. Kortom, er is nog een hoop te doen.

Een aanwezige merkt op: vergeet bij het zoeken naar alternatieven de mogelijkheid van kernenergie niet.

Marius vraagt de aanwezigen of er voldoende draagvlak/steun is om de mogelijkheden van het tweede scenario te verkennen? De dorpsraad wil wel initiatief nemen om te onderzoeken of we collectief van het gas af kunnen of collectief huizen kunnen verduurzamen. Of zelfs een link kunnen maken met het instandhouden van voorzieningen zoals het Hessenbad en de Hessenhal (grootverbruikers van energie). De gemeente staat open voor dergelijke initiatieven door het opstellen van een project- en participatieplan. Collectieve energievoorziening door circulaire projecten met mest van het land: energie via vergisting en het restproduct uitrijden op het land, vermindering gebruik van kunstmest (voor de productie is veel energie en transport nodig). Mes snijdt aan vier kanten!! Of: leidingen voor gas hergebruiken voor transport waterstof- of biogas.

De aanwezigen reageren wisselend: goed dat de dorpsraad iets kan doen voor het hele dorp, maar individueel moeten we niet gaan zitten wachten, doorgaan met reeds ingezette individuele initiatieven.

Conclusie: algehele instemming om mogelijkheden te onderzoeken, maar ook individueel actief blijven zoeken.

Rob Meenhuis: de dorpsraad is statutair gehouden aan de opdracht om op te komen voor de belangen van de bewoners. Is het mogelijk om samen met Tegenwind de krachten te bundelen op het kernpunt: Bronckhorst energie neutraal zonder hoge windturbines?

Marius antwoordt dat de dorpsraad als platform de opdracht heeft om voor alle bewoners en standpunten herkenbaar en bereikbaar moet blijven. Helder is dat circa 90% van de bewoners tegen hoge windturbines is, maar er zijn ook bewoners die er anders over denken. We moeten samen met stichting Tegenwind het tegengeluid laten horen op basis van monitoring, argumenten en feiten over risico's. Maar alleen inzetten op 'tegen windturbines' zet de Dorpsraad buitenspel. De Dorpsraad zal voor eenieder gesprekspartner moeten

kunnen zijn en blijven, mocht blijken dat de komst van de windturbines onafwendbaar is dan zal ook in dat scenario de Dorpsraad de belangen van de inwoners van Keppel en Eldrik moeten kunnen behartigen en voorkomen dat er over 'ons hoofd heen' wordt geregeerd.

Theo Koele brengt in dat de dorpsraad het beste moet doen om op te komen voor de belangen van de bewoners. Samen optrekken met stichting Tegenwind èn alles te doen om energie neutraal te worden zonder de windturbines.

Paul Snelder vult aan met de vraag: hebben we windturbines nodig om energieneutraal te worden/blijven? Je moet blijven zoeken naar andere energiebronnen.

Marius brengt in herinnering dat de dorpsraad in zijn reactie op de omgevingsvisie heeft gesteld dat volgens de eigen richtlijnen en visie van Gemeente Bronckhorst er geen hoge windmolens in het landschap zouden moeten komen. Dus, de dorpsraad is vanuit de omgevingsvisie tegen hoge windturbines, maar moet ook in open gesprek blijven met bewoners die om andere redenen voor plaatsing van windturbines zijn. We willen zeker in gesprek blijven met Tegenwind en samen optrekken, en samen goed voorbereid zijn op dat wat komen gaat. De initiatiefnemers zijn namelijk erg slim en bedreven in het omwerken van tegenstanders en weerstand.

Rob Meenhuis heeft waardering voor het bestuur van de dorpsraad in de nieuwe samenstelling. De complimenten voor deze bijeenkomst. Tegenwind en de dorpsraad houden goede afstemming met elkaar.

Instemming en applaus van de aanwezigen voor deze bijeenkomst.

De voorzitter dankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de bijeenkomst.

Bijlage 1: PP presentatie van de Dorpsraad

Bijlage 2: stand van zaken stichting Tegenwind